

stavují problémy zcela odlišné od těch, které sužovaly evropská města v devatenáctém století, stejně tak jako obytná sídliště ovlivněná CIAM kolem evropských, latinskoamerických a ruských měst a sněť improvizovaných osídlení v okolí rychle rostoucích měst třetího světa. Jaké jsou tyto problémy?

PROBLÉMY MODERNÍHO URBANISMU

Špatné životní podmínky

Ačkoli životní podmínky ve většině vyspělých zemí se zlepšily co do základních ukazatelů, jako je světlo, vzduch a prostor, okolí domů často stále ještě tvoří nebezpečné, znečištěné, hlučné, anonymní pustiny. Cestování v takových městech se stává čím dál více únavným a stresujícím.

Gigantismus a ztráta kontroly

Městské prostředí je stále více v rukou velkých developerů a správních institucí. Velikost jednotek, z nichž se město skládá, neúprosně roste, masivní dopravní systémy navzájem oddělují jednotlivé způsoby cestování, vytvářejí se ohromné městské části a komplexy, které vyvolávají u lidí pocit lhostejnosti a nezájmu.

Lidé proto pociťují menší kontrolu nad svými domovy, okolím a městy než v dobách, kdy žili v pomaleji rostoucích, místně zakotvených komunitách. Takový gigantismus lze nalézt stejně snadno v obytných sídlištích socialistických měst jako v projektech kancelářských budov a obchodní výstavby v kapitalistických městech.

Velkoplošná privatizace a ztráta veřejného života

Města, zvláště americká města, se privatizovala. Částečným důvodem je důraz konzumní společnosti na individuální a soukromý sektor, vytvářející Galbraithův „soukromý nadbytek a veřejnou špínu“, ale privatizaci velmi urychlilo rozšiřování automobilismu. Současně příčinou a i důsledkem tohoto trendu je kriminalita v ulicích, což vyústilo v novou formu města: uzavřené, opevněné ostrovy se slepými fasádami bez oken, obklopené pustinami parkovišť a rychle se pohybující dopravou. S úpadkem veřejných dopravních systémů se v amerických městech zmenšil počet míst, kde se lidé různých sociálních skupin skutečně navzájem potkávají. Veřejná prostranství mnoha amerických měst se stala prázdnou pouští a veřejný život přežívá výhradně v závislosti na předem naplánovaných formálně organizovaných příležitostech, většinou v chráněných vnitřních lokalitách.

Odstředivé rozštěpení

Vyspělé průmyslové společnosti vydělily práci z domovů a posléze i z obytných čtvrtí. Automobil a zvětšující se rozsah obchodu vyňaly obchodování z místní komunity. Strach dovedl sociální skupiny k tomu, že jedna před druhou utíkají do sociálně homogenních enkláv. Intenzita využívání území samotných komunit se snížila a zvýšila se jejich homogennost. Město se tak rozrostlo a rozdělilo na extenzivní monokultury a specializované cíle dosažitelné často pouze absolvováním dlouhé cesty – křehký a marnotratný urbánní systém závislý na levném, dostupném benzínu, který účinně napomáhá ke vzájemné izolaci sociálních skupin.

Destrukce hodnotných míst

Honba za ziskem a prestiží a vytrvalé kořistění z míst, která přitahují veřejnost, vedly k destrukci mnohého z našeho dědictví – historických míst, která už nevydávají zisk, přírodních míst, která jsou nadměrným užíváním přetěžována. V mnoha případech, jako je tomu např. v San Franciscu, hrozí místu sama jeho hodnota destrukcí, neboť ho zaplavují dychtiví turisté a podnikatelé – jedni, aby se na něj podívali, a druzí, aby z něj těžili.

Absence identity místa

Města se stávají bezobsažnými a pro své obyvatele nesrozumitelnými. Neznáme už původ toho, co je kolem nás. Málokdy víme, odkud pocházejí materiály a výrobky, kdo co vlastní, kdo za čím stojí, co bylo cílem. Žijeme ve městech, kde se věci dějí bez předchozího upozornění a bez naší účasti. Pro většinu lidí je to cizí svět. Není překvapením, že většina z nich se místo zapojení do komunity stahuje do pohodlí svých vlastních soukromých a vymezených světů.

Nespravedlnost

Města jsou symboly nerovnosti. Ve většině měst panuje ohromný nepoměr mezi prostředím bohatých a prostředím chudých. V mnoha případech prostředí bohatých tím, že zabírá a ovládá převažující modely dopravy a dosažitelnosti, prostředí chudých relativně zhoršuje. V moderním městě s nízkou hustotou osídlení, kde je nadbytek skrytý lépe než ve městě starém, je tento nepoměr možná méně viditelný, ale i přesto zůstává.

Profesionalismus bez kořenů

Konečně jsou dnes často součástí problému i profesionální urbanisté. V příliš mnoha případech projektujeme pro místa a lidi, které neznáme, a dáváme jim jen velmi málo pravomocí či oprávnění. Příliš mnoho urbanistů je spíše součástí univerzální profesní kultury než částí místních kultur, pro které naše plány a projekty děláme. Nosíme si s sebou po světě své „nádobíčko“ a vytahujeme ho, kamkoli dorazíme. Tato chatrná profesní kultura má jen velmi povrchní koncepce ve vztahu ke konkrétnímu místu. Nemá nikde kořeny, a proto snáze podléhá změnám v profesní módě a teorii, než aby reagovala na místní události. Je zde příliš málo zkoumání a příliš mnoho navrhování. Dělalí se rychlé průzkumy, uplatňují prefabrikovaná řešení a zbytek času je věnován přesvědčování klientů. Časová a rozpočtová omezení nás ženou vpřed, ale stejně tak nás žene i nedostatek porozumění a kultura postrádající vztah k místu. Navíc my urbanisté si často neuvědomujeme své vlastní kořeny, které naše preference skrytě ovlivňují.

To, že urbanistická profese pod pozitivistickým vlivem sociálních věd zabředla do trendismu, ji zároveň ponechalo prakticky neschopnou vzdorovat společenským tlakům kapitalistické ekonomiky a konzumní nadvlády. Urbanisté ztratili svou víru a přesvědčení. Přestože věříme v to, že účast občanů je pro urbanismus nezbytná, jako profesionální urbanisté musíme také cítit, že to, v co věříme, je správné, i když můžeme být přehlasováni.